

הכנסת היועצת המשפטית לכנסת

(סימוכין : 000457-2022)
ירושלים, א' בשבט תשפ"ב
03 בינואר 2022

לכבוד
חברי הכנסת

נכבדיי שלום רב,

הנדון: עיסוק נוסף לחברי הכנסת וליועצים פרלמנטריים

לנוחותכם, להלן ריכוז הכללים הנוגעים לעיסוק נוסף של חברי הכנסת ושל יועצים פרלמנטריים :

א. עיסוק נוסף לחברי הכנסת

א.1. הכלל

1. ככלל, בהתאם לחוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם, תשי"א-1951, חברי הכנסת לא יעסקו בכל עסק או עיסוק נוסף לצד כהונתם כחברי הכנסת, על מנת למנוע מצב של ניגוד עניינים ולהבטיח כי עיקר זמנם ומרצם יופנה לפעילות פרלמנטרית וציבורית.
2. האיסור חל על עיסוק בשותפות עם אחר, לרבות עובד או שלוח; על עיסוק חד-פעמי; על ייצוג של אדם אחר, מתן ייעוץ או קיום פעילות שדלנית עבורו; על קבלת תשלום בעד הרצאות או השתתפות במשלחת, בין בארץ ובין בחוץ לארץ; ועל כל עיסוק שיש בצדו תמורה כספית או חומרית אחרת, לרבות העמדת משרד, שירותי משרד או רכב לרשות חבר הכנסת, לצרכיו הפרטיים או לצורך העיסוק שבו הוא עוסק בהתנדבות¹.
3. כמו כן, ובהתאם לכללי האתיקה, חבר הכנסת לא יהיה חבר במועצת המנהלים של **חברה עסקית**, ולא ישמש בתפקיד ניהולי בחברה עסקית, אף שלא בתמורה, ואף אם אינו מחזיק במניותיה של החברה. בנוסף, חבר הכנסת לא יהיה חבר במועצת המנהלים של תאגיד שהוקם לפי חוק או של גוף ממשלתי².
4. כהונה באחד מהגופים הבאים ערב תחילת הכהונה בכנסת, **פוקעת ביום תחילת הכהונה בכנסת**: רשות מקומית, מועצה דתית, ההסתדרות הכללית החדשה, הסתדרות העובדים הלאומית וההסתדרות הציונית העולמית³.
5. חבר הכנסת אף לא יקבל **מינוי לתפקיד ממשלתי**, בין בתמורה ובין שלא בתמורה, וזאת לאור עקרון הפרדת הרשויות ובהתאם לכללי האתיקה⁴.

¹ מכלול הוראות אלה מוסדר בסעיף 13א(א) לחוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם, תשי"א-1951 (להלן: החוק), בפרק ה' לכללי האתיקה ובהחלטות ועדת האתיקה השונות.

² ס' 13א לכללי האתיקה.

³ ס' 1א13 לחוק והתוספת לחוק, והחלטה מס' 17/17 מיום 3.7.07. חבר הכנסת רשאי לכהן כציר ישראלי בקונגרס הציוני, שכן הצירים אינם נבחרים, וכן לאור מהות התפקיד והזמן הנדרש לביצועו.

⁴ מינוי ממשלתי יכול שיהיה על ידי הממשלה, שר, סגן שר או נושא משרה אחר בשירות המדינה. ניתן לקבל את אישורה של ועדת האתיקה מטעמים מיוחדים להמשיך לעסוק בתפקיד כאמור (ס' 13ב לכללי האתיקה).

6. **חבר הכנסת רשאי להמשיך את חברותו בלשכת עורכי הדין, אולם העיסוק במקצוע אסור, כולל עריכה ואימות תצהירים, גם אם נעשו ללא תמורה.** בהתאם להחלטת ועדת האתיקה, עיסוק במקצוע עריכת הדין יוצר פוטנציאל מובהק לניגוד עניינים ולפגיעה בתדמית הכנסת. חתימה על תצהירים, שלרוב נחתמים לצורך הגשת בקשות לרשויות השונות, עלולה ליצור מצג כלפי אותן רשויות שחבר הכנסת עומד מאחורי הבקשה. בנוסף, על חבר כנסת חדש שעסק בעריכת דין טרם היבחרו, לדאוג ששמו יוסר משם הפירמה במשרד בו היה שותף בטרם נבחר לכנסת, אלא אם כן קיבל היתר לכך מוועדת האתיקה⁵.

7. **על חבר כנסת חדש לסיים בהקדם כל עיסוק קודם שעסק בו טרם תחילת כהונתו.** לחברי הכנסת החדשים נקבעה תקופת מעבר, על מנת לאפשר להם סיום מסודר של עיסוקים קודמים. **תקופת המעבר המקסימלית** המותרת בחוק היא ששה חודשים, אולם לא מדובר בתקופה אחידה והיא מושפעת מסוג העיסוק, מתפקידו של חבר הכנסת ומהחשש לניגוד עניינים, ולכן מומלץ כי חבר הכנסת הנדרש להמשיך לעבוד בתקופת המעבר יפנה לוועדת האתיקה על מנת לקבל הנחיות נקודתיות. גם בתקופת המעבר על חבר הכנסת להימנע מלנצל את מעמדו כחבר הכנסת או לפגוע בכבוד הכנסת, לעשות שימוש בתוארו כחבר הכנסת בקשר לעיסוק הנוסף, וכן לא לקבל לקוחות חדשים⁶.

8. **חופשה ללא תשלום ממקום העבודה של חבר הכנסת טרם תחילת כהונתו** מתאפשרת בהודעה מראש של חבר הכנסת לוועדת האתיקה, וכאשר מתקיימים התנאים הבאים: מקום העבודה מאפשר זאת; חבר הכנסת לא מקבל כל תמורה ממקום העבודה; חבר הכנסת לא מכהן כיושב ראש או חבר בוועד העובדים של מקום העבודה; חבר הכנסת הודיע על כך לוועדת האתיקה בסמוך לאחר תחילת כהונתו. חבר הכנסת השווה בחל"ת יקפיד שלא להימצא במצב של ניגוד עניינים, ויימנע מלעסוק בעניינו של מקום העבודה הקודם במסגרת פעילותו הפרלמנטרית והציבורית, לרבות קידומו מול גורמים בכנסת, בממשלה או ברשויות מקומיות⁷.

2.א. החריג - עיסוקים מותרים

9. לצד המגבלות האמורות, מפרטים החוק והכללים גם עיסוקים מותרים. יודגש כי גם בעיסוקים אלו, על חבר הכנסת להימנע מלעסוק בעיסוק שיש בו כדי פגיעה בכבוד הכנסת, או במעמדו ובחובותיו כחבר הכנסת; להקפיד שלא יהיה חשש לניצול לרעה של מעמדו כחבר הכנסת במסגרת העיסוק המותר; ולהימנע מכל אפשרות של ניגוד עניינים בין העיסוק הנוסף לבין תפקידו כחבר הכנסת⁸. בכל מקרה של ספק מומלץ להתייעץ מראש.

10. העיסוקים המותרים הם:

א. **פעילות הנושאת אופי ציבורי**, לרבות בתפקיד ניהולי בעמותות ובגופים ציבוריים נוספים, אף אם הם מקבלים תמיכה מרשות ציבורית, ובלבד שיתקיימו כל אלה: העיסוק ייעשה בהתנדבות וחבר הכנסת לא יקבל כל תמורה, כספית או אחרת, בקשר לעיסוקו זה; חבר הכנסת לא יפנה לרשות ציבורית, כגון משרד ממשלתי או רשות מקומית, בשם הגוף הציבורי בו הוא מכהן; חבר הכנסת יימנע מכל אפשרות של ניגוד עניינים, ובכלל זה לא יקדם בכנסת עניינים הקשורים לגוף הציבורי בו הוא מכהן; חבר הכנסת לא יעסוק בגיוס כספים ישיר עבור

⁵ החלטה מס' 52/20 מיום 13.3.18 והחלטה מס' 25/17 מיום 1.1.08.

⁶ לתפקידים המנויים בסעיף 4 אין תקופת מעבר (ס' 13א(ה) לחוק וס' 13 לכללי האתיקה).

⁷ עיסוק פרלמנטרי בתחום העיסוק הרחב של מקום העבודה הקודם עשוי להיות אפשרי. מומלץ להתייעץ מראש עם הייעוץ

המשפטי (ס' 13 לכללי האתיקה והחלטה מס' 17/20 מיום 29.3.16).

⁸ ס' 13א(ב) לחוק.

גוף ציבורי, אך הוא רשאי להשתתף באירוע שמטרתו גיוס כספים; חבר הכנסת לא יעשה שימוש בתואר חבר הכנסת בקשר לענייני הגוף הציבורי בו הוא מכהן.⁹

ב. **חבר הכנסת רשאי להחזיק במניות, כל עוד מדובר בתיק מניות מבוזר** ולחבר הכנסת אין יכולת השפעה ממשית על שינויים בשווי המניות¹⁰. בכל מקרה אחר, יש לקבל אישור של ועדת האתיקה להמשך האחזקה במניות. במקרה הצורך, ועדת האתיקה תערוך הסדר פרטני, כגון העברת המניות לנאמנות עיוורת או החכרתן, ובמקרים מסוימים אף מכירתן, על מנת למנוע כל חשש לעיסוק נוסף או ניגוד עניינים.

ג. **חבר הכנסת רשאי לקבל הכנסה מנכס, שלו או של משפחתו, למשל מהשכרת דירה שבבעלותו,** ככל שהדבר לא עולה כדי עיסוק¹¹. במקרה של הכנסה לא שגרתית מנכס מומלץ לפנות לוועדת האתיקה לקבלת אישורה.

ד. חבר הכנסת רשאי להיות **חבר בקיבוץ, מושב שיתופי או אגודה שיתופית להתיישבות** שהכנסותיה אינן מחולקות בעיקרן לחבריה¹².

ה. חבר הכנסת רשאי לקבל **הכנסה מיצירה ספרותית, אמנותית, מוסיקלית או דרמטית,** בשיעור מקובל, מיצירות אומנות שיצרו בעבר או שנוצרו במהלך כהונתו¹³.

ו. **חבר הכנסת רשאי לעסוק בפעילות במסגרת סיעתו או מפלגתו,** ובלבד שאינו מקבל שכר עבור פעילות זו. לצורך פעילות זו, רשאי חבר הכנסת לקבל מהסיעה או מהמפלגה משרד, שירותי משרד, רכב ונהג¹⁴.

ב. עיסוק נוסף ליועצים הפרלמנטריים

ב.1. הכלל

11. יועץ פרלמנטרי לא יעסוק בכל עיסוק נוסף, בין בשכר ובין לאו, אם הוא אינו הולם את מעמדו כיועץ פרלמנטרי, או שהוא מונע ממנו לשמש בתפקידו כיועץ במשרה מלאה.

ב.2. החריג: עיסוק נוסף בשכר

12. יועץ פרלמנטרי רשאי לעסוק בעיסוק נוסף **בשכר** בתנאים הבאים¹⁵:

א. העיסוק הנוסף אינו קשור, במישרין או בעקיפין, וכן באופן כספי או עסקי כלשהו, לתפקידו כיועץ פרלמנטרי, ואינו מעורר חשש לניגוד עניינים בין העיסוקים השונים. ככלל, לא יאושרו עיסוקים שהחשש לניגוד עניינים בהם ניכר, כגון התמחות בעריכת דין, עריכת דין, עבודה במגזר הממשלתי ועבודה בתחום התקשורת ויחסי הציבור. כמו כן, העיסוק הנוסף לא יפגע באינטרס של הכנסת או של חבר הכנסת המעסיק, ואין בו הפרה של הוראות החוק.

⁹ ס' 13 לכללי האתיקה.

¹⁰ והוא אינו נושא כל תפקיד בתאגיד (ס' 13א(ג)(1) לחוק).

¹¹ ס' 13א(ג)(2) לחוק.

¹² ס' 13א(ג)(3) לחוק.

¹³ ס' 13א(ג)(4) לחוק.

¹⁴ ס' 13א(ד) לחוק.

¹⁵ בהתאם לסעיף 40ד להחלטת שכר חברי הכנסת (הענקות ותשלומים), התשס"א-2001.

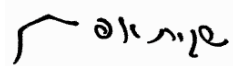
ב. העיסוק הנוסף לא יפגע ביכולתו של היועץ לבצע את עבודתו כיועץ פרלמנטרי; לא יפגע בטיב העבודה כיועץ; לא יתבצע בשעות העבודה כיועץ במשרה מלאה; ולא יעשה שימוש במשאבי הכנסת לטובת העיסוק הנוסף.

ג. שכרו השנתי של היועץ מהעיסוק הנוסף לא יעלה על 50% משכרו הקובע באותה שנה כיועץ פרלמנטרי.

ד. על היועץ הפרלמנטרי לקבל **טרם** תחילת העסקתו בעיסוק הנוסף **אישור בכתב מחבר הכנסת המעסיק, ואישור בכתב מהיועצת המשפטית לכנסת** על כך שהעיסוק הנוסף אינו מעורר חשש לניגוד עניינים. אישורים אלה יוגשו על ידי היועץ הפרלמנטרי לחשב הכנסת, יחד עם הודעה בדבר שכרו מהעיסוק הנוסף, על גבי טופס הנלווה להסכם ההעסקה של היועץ.

13. בעת קליטת יועצים פרלמנטריים חדשים, יש ליידע אותם בדבר מגבלות אלה החלות בדבר עיסוק נוסף. יועץ פרלמנטרי חדש, שכבר עוסק בעיסוק נוסף, יגיש את האישורים הנדרשים עם קליטתו בכנסת ללשכה המשפטית של הכנסת, וככל שהעיסוק הוא מהעיסוקים שככלל אינם מאושרים כמצוין לעיל – הדבר יובא לידיעתו של היועץ הפרלמנטרי בהקדם.

בכבוד רב,

שגית אפיק

העתק:

חבר הכנסת מיקי לוי, יושב ראש הכנסת
מר חיים אבידור, חשב הכנסת
גב' תמי בר, מנהלת ועדת האתיקה